

N:o 58.

*Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående ändring
i tiden för ekonomiska besigtningars hållande; gifven
Stockholms slott den 24 mars 1892.*

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed inhemta Riksdagens yttrande öfver följande förslag till

Förordning

angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande.

Härigenom förordnas, att sådan besigtning å kronojord, som i 27 kap. 1 § byggningsbalken omförmäles, hädanefters icke skall ega rum oftare än hvart femte år, der icke särskilda förhållanden påkalla besigtningens anställande med kortare mellantid, dock att beträffande krononybyggen stadgandet i berörda lagrum fortfarande skall lända till efterrättelse; kommande genom hvad sålunda är stadgadt ändring icke att ske i de uti särskilda författningar innefattade bestämmelser angående besigtning å vissa slag af kronojord.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

O S C A R.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 mars
1892 i närvaro af Hans Kongl. Höghet Kronprinsen.*

Närvarande statsrådsledamöter:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen anförde i underdånighet:

»Med erinran, hurusom så kallad ekonomisk besigtning skulle enligt 27 kap. 1 § byggningsbalken hvar tredje år eller oftare, der så tarfvades, hållas å kronojord, men att detta stadgande genom särskilda författningar undergått den ändring, att sådan besigtning å vissa betydande grupper af allmän egendom i regeln egde rum endast hvar femte år, och då den för dessa senare egendomar i detta afseende gällande föreskrift, hvarigenom besväret och utgifterna för ifrågavarande förrättningar minskades, syntes kunna utan olägenhet utsträckas till all kronoegendom, å hvil-

ken ekonomiska besigtningar borde periodiskt verkställas, der icke med afseende å särskilda förhållanden nu gällande stadganden borde undantagsvis bibehållas, såsom till exempel i fråga om krononybyggen, vid hvilka en mera verksam tillsyn uppenbarligen vore nödig, har Riksdagen, med framhållande tillika att ekonomiska besigtningar i allmänhet sedan lång tid tillbaka icke egde rum å kronojord, som med stadgad åborätt innehades, i underdånig skrifvelse den 14 maj 1890 anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana stadganden angående ekonomisk besigtning å kronojord, att dylik besigtning icke måtte anställas oftare än hvar femte år, der icke särskilda förhållanden påkallade undantagsbestämmelser.

Öfver denna Riksdagens skrifvelse har kammarkollegium den 20 november 1891 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, hvarmed kollegium tillika öfverlemnade yttranden, som af kollegium inhemtats dels i anledning af den utaf Riksdagen ifrågasatta behöfligheten af undantagsstadganden för de hufvudsakligen inom Norrbottens och Vesterbottens län i jemförelsevis stort antal befintliga krononybyggen, från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i dessa båda län, dels ock från kammaradvokatfiskalsambetet.

Kammarkollegium har i sitt berörda utlåtande anført, att, på sätt Riksdagen erinrat, tiden för ekonomiska besigtningars anställande redan blifvit utsträckt till hvar femte år för dels kyrkoherdeboställen, kapellans- och klockarebol samt prestestomhemman enligt 1 § i nådiga kungörelsen 28 maj 1830, dels militieboställen enligt 53 § i militieboställsordningen den 23 januari 1836, dels ock de för statsverkets räkning utarrenderade, under domänstyrelsens inseende ställda kronoegendomar enligt 32 punkten i nådiga kungörelsen den 10 november 1882. Då enahanda bestämmelser, jemlikt 11 och 30 §§ i instruktionen för skogsstaten den 29 november 1889, äfven gälde för såväl de till skogspersonalen upplåtna som de för skogsväsendets räkning utarrenderade hemman och lägenheter, utgjordes de särskilda slag af kronoegendomar, i fråga om hvilka byggningsbalkens förberörda stadgande ännu egde giltighet, endast af en del boställen, som fortfarande vore åtskillige embets- och tjenstemän på lön anvisade, samt af nybyggen och annan kronojord, som under stadgad åborätt innehades.

Sistnämnda så kallade civila boställen utgöras, enligt hvad kollegium meddelar, till största delen af länsmansboställen, hvilkas antal för närvarande uppgår till 186. Då något skäl icke syntes förefinnas att i fråga om dem påfordra en strängare tillsyn än vid de vida talrikare och mera betydande ecklesiastiska boställena, finner kollegium det både önskligt och lämpligt, att ofvan omförmälda utsträckning i tiden mellan de ekonomiska

besigtningarna, hvaraf några olägenheter hittills icke försports, måtte genomföras att gälla såsom regel för alla civila boställen.

Beträffande kronojord, som under stadgad åborätt innehafves, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län erinrat, att, åtminstone efter promulgationen af nådiga förordningen den 29 juni 1866 angående dispositionsrätten öfver skogen å sådana skattehemman, som uppkomme af nybyggen, hvilka dädanefter från kronan upplättes, eller af sådana äldre nybyggen, för hvilka föreskrifna byggnads- och odlings-skyldigheter icke blifvit behörigen fullgjorda, ekonomiska besigtningar hvar tredje år hölles å såväl kronohemman som krononybyggen inom detta län. Tiden för dessa besigtningar har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansett icke kunna utan olägenhet utsträckas till hvar femte år, enär, oafsedt de mycket talrika fall, då förrättningarna i fråga medfört den inskränkning i dispositionsrätten till skogen å hemmanen, som i berörda nådiga förordning afsåges, samma förrättningar äfven i öfrigt vore af stor vikt och betydelse, i det Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande derigenom komme i tillfälle att bedöma i hvad mån vederbörande åbor fullgjorde sina skyldigheter, likasom ock desse senare å sin sida till följd af berörda tillsyn i allmänhet sökte att, om ock mången gång nödtorftigt, efter förmåga lagligen bebygga och häfda sina hemman, samt verkan af denna tillsyn skulle blifva mindre kraftig, derest tiden mellan de ekonomiska besigtningarne utsträcktes längre än nu vore förhållandet. Emot en sådan utsträckning har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ytterligare erinrat, att en afsevärd del af skogstillgågen i Norrbottens län vore att finna inom kronohemmanens och krononybyggenas områden, framförallt i lappmarken, och att då detta förhållande hade till följd, att åborätten till sådan kronojord blefve föremål för fleres täflan såsom skogsspekulation, det väsentligen vore dessa tidt och ofta förekommande ombyten af brukare, som påkallade bibehållande af byggningsabalkens stadgande angående tiden för ekonomiska besigtningars hållande å inom länet befintliga kronohemman och krononybyggen, helst det i fråga om dem framför allt vore af vikt, att desamma uppbringades till sådan odling, att de kunde föda sina åbor, och betryggades mot faran att af ringa anledning åter falla i ödesmål, samt en noggrann eftersyn för sådant ändamål vore erforderlig.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vesterbottens län har jemväl framhållit nödvändigheten af att nu gällande bestämmelser angående ekonomiska besigtningar å krononybyggen fortfarande må bibehållas.

Kammarkollegium, som vitsordar, att, på sätt Riksdagen framhållit, inom orterna i allmänhet utvecklat sig den praxis, att ekonomisk besigtning å kronojord, som under stadgad åborätt innehafves, icke alls eger

rum, har för sin del instämt deruti att krononybyggena med afseende å nyss anförda förhållanden väl synas tarvva att hvar tredje år besigtigas, men kollegium har deremot icke kunnat dela den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län uttalade åsigten om behovet af lika sträng tillsyn vid kronohemman. För så vidt dermed afsåges sådan i skatt ingången och under stadgad åborätt upplåten kronojord, som i motsats mot kronobyggen redan blifvit behörigen uppodlad och bebyggd, syntes det kollegium, som borde andra föreskrifter i fråga om ekonomiska besigtningars hållande å dylika hemman icke vara påkallade, än som gälde för kronans under arrende eller boställsrätt upplåtna egendommar, helst, hvad beträffade förenämnda, under stadgad åborätt upplåtna kronohemman, tillbörlig eftersyn med afseende å skogshushållningen väl utöfvades af vederbörande skogstjensteman samt annan tillsyn å dem i öfrigt icke syntes vara erforderlig än att de till åbyggnader och häfd behörigen vidmagthölles.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har kammarkollegium tillstyrkt sådan ändring i nu gällande bestämmelser angående ekonomiska besigtningar å kronojord, att med undantag af krononybyggen, för hvilka stadgandet i 27 kap. 1 § byggningabalken fortfarande syntes böra tillämpas, dylika besigtningar i öfrigt icke måtte i regeln anställas oftare än hvar femte år.

Under åberopande af den i ärendet förebragta utredning, hvilken synes mig ådagalägga, att, med det såväl af Riksdagen som af kammarkollegium ifrågasatta undantaget i fråga om krononybyggen, den af Riksdagen föreslagna förändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande bör icke blott utan olägenhet utan äfven till fördel för det allmänna kunna genomföras, anser jag mig böra förorda meddelandet af en bestämmelse i det af kammarkollegium angifna syfte, dervid åt lagstiftningsåtgärden torde böra gifvas sådan form, att densamma, utan rubbning i de författningar, som innehålla bestämmelser om ekonomisk besigtning å särskilda slag af kronojord, allenast kommer att medföra ändring i den uti 27 kap. 1 § byggningabalken innefattade, för kronojord i allmänhet gällande regel.

Jag hemställer därför i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes inhemta Riksdagens yttrande öfver följande förslag till

Förordning

angående ändring i tiden för ekonomiska besigtningars hållande.

Häri genom förordnas, att sådan besigtning å kronojord, som i 27 kap.

1 § byggningabalken omförmäles, hädanefter icke skall ega rum oftare än hvar femte år, der icke särskilda förhållanden påkalla besigtningens anställande med kortare mellantid, dock att beträffande krononybyggen stadgandet i berörda lagrum fortfarande skall lända till efterrättelse; kommande genom hvad sålunda är stadgadt ändring icke att ske i de uti särskilda författningar innefattade bestämmelser angående besigtning å vissa slag af kronojord».

Hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse bilagan — — — — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Adolf von Hofsten.
